

FUNDACIÓ MONTSERRAT GABARRÓ

Codi Ètic

Una manera de ser i de fer les coses

Versió 2025

Entitat sense ànim de lucre · Registre de Fundacions de la Generalitat de Catalunya, núm. 2866

Índex

Índex	2
Preàmbul.....	3
Part I — Principis ètics	4
1. Dignitat.....	4
2. Igualtat i no discriminació	4
3. Autonomia i llibertat	4
4. Intimitat i confidencialitat	5
5. Suport centrat en la persona	5
6. Justícia i equitat.....	6
7. Qualitat i innovació	6
8. Participació i transparència.....	7
9. Responsabilitat social i sostenibilitat	7
Part II — Compromisos amb les persones	8
2.1. Amb les persones amb discapacitat intel·lectual i autisme	8
2.2. Amb les famílies	8
2.3. Amb l'equip de la Fundació.....	9
2.4. Amb els partners i col·laboradors	9
2.5. Amb la societat i l'administració pública.....	9
Part III — Situacions ètiques especials.....	10
3.1. Conflicte entre autonomia i protecció	10
3.2. Ús de tecnologia i dades personals	10
3.3. Comunicació externa i imatge.....	10
3.4. Gestió de conflictes d'interès.....	11
Part IV — Aplicació i compliment.....	12
4.1. Àmbit d'aplicació.....	12
4.2. Difusió i formació	12
4.3. Canal ètic i resolució de dilemes	12
4.4. Revisió i actualització	12
Resum del Codi Ètic.....	13
Nou principis que ens guien.....	13
Compromisos clau amb les persones.....	13
Com vetllem pel compliment.....	13

Preàmbul

L'ètica té a veure amb la nostra manera de ser i de fer les coses, de relacionar-nos amb les persones a qui servim, amb el nostre equip, amb les famílies i amb la societat. Aquest Codi Ètic recull els valors, drets i deures que la Fundació Montserrat Gabarró considera essencials per complir la seva missió: promoure, defensar i millorar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat intel·lectual i del desenvolupament, facilitant projectes vitals dignes, autònoms i de qualitat.

La Fundació va néixer el 2014 per donar suport a les Escoles Fàsia —fundades per Montserrat Gabarró el 1976— i ha anat ampliant el seu abast fins a incloure l'etapa adulta, l'accés a l'habitatge, la recerca i la divulgació en salut. Avui acompanya persones amb discapacitat intel·lectual i autisme al llarg de tot el seu cicle vital: des de la infància i l'etapa escolar fins a la vida adulta independent. Aquest recorregut més ampli fa encara més necessari disposar d'un marc ètic explícit, compartit i viu.

Hi ha un valor i un dret que és present en tot el que aquí es diu: la dignitat de la persona. Dignitat vol dir que cada persona és única i irrepetible, i que totes les persones mereixen respecte i reconeixement.

Aquest codi és un document viu. Reflecteix el millor enteniment actual de la Fundació sobre com actuar de forma ètica, i està sempre obert a ser enriquit i millorat a partir de la participació de les persones amb discapacitat, les seves famílies, l'equip de la Fundació i els partners amb qui col·laborem. T'invitem a llegir-lo, a fer teves les seves propostes i, sobretot, a posar-les en pràctica.

El codi s'organitza en nou principis ètics, seguits dels compromisos específics de la Fundació amb les diferents persones amb qui es relaciona i d'un apartat sobre com volem vetllar pel seu compliment.

Part I — Principis ètics

Aquests nou principis expressen els valors que guien l'actuació de la Fundació. No són aspiracions abstractes: són compromisos concrets que es tradueixen en decisions, actituds i formes de fer quotidianes. Estan inspirats en la Convenció sobre els Drets de les Persones amb Discapacitat de les Nacions Unides (2006), en l'ètica de Dincat —referent del sector a Catalunya— i en la llarga tradició pedagògica i ètica de les Escoles Fàsia.

1. Dignitat

La dignitat és el fonament de tot.

Cada persona és única i irrepetible i mereix respecte, reconeixement i estimació, independentment de la seva capacitat, el seu origen, la seva situació o qualsevol altra circumstància. La dignitat no es guanya ni es perd: és inherent a tot ésser humà. Totes les nostres actuacions parteixen d'aquest reconeixement i el tenen sempre present.

Respectar la dignitat significa adreçar-se a les persones pel seu nom, parlar-los directament i no a través de tercers, utilitzar un llenguatge lliure de condescendència i de paternalisme, i tractar cada interacció —per quotidiana que sigui— com una ocasió de reconeixement i de cura.

Lluitem activament contra qualsevol forma de tracte degradant, d'invisibilització o de ridiculització de les persones amb discapacitat, dins i fora de la nostra organització.

2. Igualtat i no discriminació

Igualtat no significa que tots som iguals.

Significa que tots tenim els mateixos drets. Ningú pot ser tractat de forma diferent —ni pitjor ni millor— per raó de discapacitat, ètnia, sexe, religió, opinió, origen, orientació sexual o qualsevol altra condició personal.

La igualtat real exigeix, de vegades, tractar de forma diferent aquells que tenen necessitats diferents. Donar a cada persona els suports que necessita no és un privilegi: és el camí per garantir que totes tinguin les mateixes oportunitats de participar, aprendre, treballar, conviure i ser feliços.

Cada persona té el seu ritme, la seva manera de fer les coses, la seva forma de comunicar-se. Aquestes diferències mereixen respecte i, quan és necessari, adaptacions: més temps, espais adequats, recursos específics, persones de suport.

Vetllem per la imatge pública de les persones amb discapacitat i actuem contra qualsevol representació que les ridiculitzi, les estereotipi o les infantilitzi.

3. Autonomia i llibertat

Les persones amb discapacitat intel·lectual també ens fem adults i tenim dret a la llibertat, com tothom.

Actuar amb llibertat significa poder decidir sobre qualsevol qüestió que afecta la pròpia vida, sense que ningú ens obligui, ens amenaci o ens condicioni.

La Fundació reconeix el dret de les persones amb discapacitat a prendre les seves pròpies decisions, assumir riscos raonables i equivocar-se. Els errors formen part de la llibertat i de l'aprenentatge, no raons per tutelar o limitar.

El perill més gran per a l'autonomia és el paternalisme: l'actitud de sobreprotecció que pren decisions en nom de la persona sense tenir en compte els seus desitjos. Ens comprometem a identificar-lo i a combatre'l en la nostra pràctica diària.

Quan les decisions tenen conseqüències importants, acompanyem la persona perquè pugui prendre-les amb informació suficient, entenent les implicacions i amb el suport necessari —però preservant sempre que l'última paraula és seva.

Les persones de suport —familiars, professionals, voluntaris— han de respectar i fomentar l'autonomia de les persones amb discapacitat, proporcionant l'acompanyament necessari i raonable, no el que resulti més còmode o eficient per a qui dona suport.

4. Intimitat i confidencialitat

El respecte a la intimitat és un dret lligat a la dignitat i a la llibertat.

El cos, les coses, l'espai i les dades personals de cada persona són seus. Ningú hi pot accedir sense el seu consentiment.

Això implica que cap professional, voluntari o col·laborador pot entrar a l'espai personal d'algué, tocar el seu cos, revisar les seves pertinences o compartir informació sobre la seva vida privada sense el seu permís explícit.

Quan s'ajuda en la higiene personal o d'altres activitats íntimes, cal fer-ho amb el màxim cura i delicadesa, protegint la intimitat i respectant, sempre que sigui possible, les preferències de la persona a qui s'ajuda.

Qualsevol informació que permeti identificar una persona —diagnòstic, situació familiar, dades econòmiques, imatges— és una dada personal protegida. Només es recull la informació estrictament necessària, s'emmagatzema de forma segura, es comparteix únicament amb qui la necessita per a la seva funció i no s'utilitza mai per a fins diferents als acordats. El secret professional és una obligació ètica i legal: vulnerar-lo és una falta greu.

Les comunicacions personals —cartes, missatges, correus, converses— són privades. Ningú hi pot accedir sense permís.

5. Suport centrat en la persona

Quan s'ajuda algú, cal tenir sempre en compte la seva voluntat, les seves idees, els seus interessos i la seva situació.

El suport existeix perquè la persona se senti millor, no per comoditat de qui ajuda ni per complir un protocol.

Adoptem l'enfocament de Planificació Centrada en la Persona (PCP): cada persona defineix, amb el suport que necessiti, el seu propi projecte de vida, i els serveis i suports s'organitzen al seu voltant, no al revés.

Les persones amb discapacitat intel·lectual no han de ser tractades com a nens o adolescents quan són adultes. Infantilitzar-les és una forma de paternalisme que lesiona la seva dignitat i la seva autonomia.

Quan una conducta problemàtica no es pot abordar d'una altra manera i requereix una intervenció més restrictiva, aquesta ha de ser excepcional, breu, proporcional, autoritzada mèdicament si implica medicació, respectuosa amb la dignitat en tot moment, i no convertir-se mai en rutina. La prevenció —a través d'entorns adequats, informació i bones relacions— sempre és preferible.

Promovem les capacitats, l'autoestima i el reconeixement social de cada persona. Creiem en l'aprenentatge al llarg de tota la vida i en el potencial de creixement de totes les persones.

6. Justícia i equitat

Ser justos significa respectar els drets de totes les persones, tractar-les bé i reaccionar davant les injustícies.

Tractar igual aquells que tenen necessitats diferents pot ser profundament injust. L'equitat exigeix donar a cadascú el que necessita per tenir les mateixes oportunitats.

No discriminem per cap motiu: discapacitat, origen ètnic, sexe, religió, situació econòmica, orientació sexual o qualsevol altra condició. Denunciem les situacions d'abús, maltractament o vulneració de drets, dins i fora de la nostra organització. Davant d'una injustícia, mai ens callarem.

La justícia també fa referència a la distribució de recursos. Assignem els suports i els mitjans de manera equitativa, prioritzant qui més els necessita, i en rendem comptes.

7. Qualitat i innovació

Les organitzacions han de garantir el benestar de les persones ateses i la qualitat dels serveis que ofereixen.

La qualitat no és una certificació: és un compromís quotidià de millora contínua.

Això implica:

- Conèixer què vol i què necessita cada persona, i respondre-hi de la millor manera possible.
- Escoltar l'opinió de les persones i les seves famílies per millorar contínuament.
- Prevenir problemes i riscos abans que es produeixin.
- Avaluar honestament si el que fem funciona: aprenent tant dels èxits com dels errors.
- Formar-nos de manera contínua per estar al dia dels coneixements, metodologies i tecnologies més avançades.
- Investigar, innovar i compartir el que aprenem amb la comunitat.

La qualitat també implica utilitzar els recursos de la manera més eficient possible. Som una entitat sense ànim de lucre: cada euro invertit ha de traduir-se en benestar per a les persones.

8. Participació i transparència

Participar és formar part del que s'està fent i que es tingui en compte la nostra opinió.

Una entitat transparent informa i explica de manera clara el que fa i el que vol fer.

La Fundació promou la participació de les persones amb discapacitat, les seves famílies i el seu equip en les decisions que els afecten. Ningú sap millor que la pròpia persona què necessita i què li fa bé.

Som transparents en la nostra gestió: publiquem informació clara sobre les nostres activitats, projectes, resultats i ús dels recursos econòmics. La rendició de comptes és una obligació ètica, no només legal.

Expliquem amb claredat què fem, com ho fem i quins resultats obtenim. Escoltem les propostes, queixes i suggeriments i hi donem respostes adequades i a temps.

9. Responsabilitat social i sostenibilitat

Les entitats tenen responsabilitats amb la societat que van més enllà de les persones que atenen directament.

Responsabilitat social significa col·laborar per construir un món millor.

La Fundació es compromet a:

- Col·laborar activament amb d'altres entitats, administracions i institucions per multiplicar l'impacte de les seves accions.
- Generar i difondre coneixement que pugui beneficiar el conjunt del sector i de la societat.
- Respectar el medi ambient: consum responsable, reducció de residus i criteris de sostenibilitat en tots els projectes.
- Promoure la igualtat efectiva entre dones i homes a l'organització, a través d'un pla d'igualtat.
- Posicionar-se i actuar davant les desigualtats, la discriminació i les vulneracions de drets, també en el pla social i polític més ampli.

Part II — Compromisos amb les persones

Els principis ètics es tradueixen en compromisos concrets amb cadascun dels grups de persones amb qui ens relacionem. Aquesta part detalla què ens comprometem a fer —i a no fer— en cada cas.

2.1. Amb les persones amb discapacitat intel·lectual i autisme

Són el centre de tot el que fem. Cada decisió, cada servei, cada projecte comença i acaba en elles.

- Reconeixem i respectem la seva dignitat, la seva autonomia i el seu dret a una vida plena, independentment de la intensitat de les seves necessitats de suport.
- Les escoltem, les informem de manera comprensible i busquem activament la seva participació en les decisions que les afecten, utilitzant els suports i formats necessaris (lectura fàcil, comunicació augmentativa, pictogrames, etc.).
- No les infantilitzem. Quan són adultes, les tractem com a adultes: amb respecte, considerant les seves preferències i facilitant que exerceixin la seva autodeterminació.
- Protegim la seva intimitat, les seves dades i les seves comunicacions personals.
- Vetllem per la seva seguretat física i emocional i actuem de manera immediata davant qualsevol indicatiu de maltractament, abús o negligència.
- Promovem la seva inclusió real a la comunitat: a l'escola, al treball, al lleure, a l'habitatge i a la vida social.
- Ens comprometem a acompanyar-les al llarg de tot el seu cicle vital, més enllà de l'etapa escolar.

2.2. Amb les famílies

Les famílies són companyes imprescindibles. Coneixen els seus fills i filles millor que ningú i carreguen, sovint, amb una responsabilitat enorme durant tota la vida.

- Les informem amb claredat, puntualitat i honestat sobre la situació i l'evolució dels seus éssers estimats.
- Les escoltem i tenim en compte els seus coneixements i la seva experiència.
- Les formem i acompanyem perquè puguin donar millor suport als seus familiars i cuidar també de si mateixes.
- Respectem les seves decisions, fins i tot quan no coincideixen amb la nostra opinió, sempre que no vulnerin els drets de la persona amb discapacitat.
- Reconeixem que, quan la persona amb discapacitat és adulta, la relació amb la seva família és important però no pot substituir la voluntat pròpia de la persona.
- Protegim la confidencialitat de la informació familiar i no la compartim sense autorització.

2.3. Amb l'equip de la Fundació

Les persones que treballen i col·laboren amb la Fundació són la base del seu funcionament. Sense un equip compromès, format i ben tractat, no és possible prestar serveis de qualitat.

- Garantim condicions laborals justes, dignes i no discriminatòries.
- Promovem la formació contínua, el desenvolupament professional i el benestar emocional de l'equip.
- Fomentem una cultura de respecte mutu, col·laboració i comunicació oberta.
- Oferim canals segurs per plantejar dubtes ètics, denunciar males pràctiques o demanar suport sense por de represàlies.
- Exigim a totes les persones que integren l'equip el compliment d'aquest codi i l'adhesió als seus principis en tota la seva actuació professional.
- Reconeixem l'esforç, celebrem els èxits i aprenem junts dels errors.

2.4. Amb els partners i col·laboradors

La Fundació creu fermament en el treball en xarxa. Els seus projectes més ambiciosos només són possibles gràcies a la col·laboració amb entitats acadèmiques, del tercer sector, empreses i administracions públiques.

- Escollim els nostres partners amb criteris ètics: busquem entitats que comparteixin els nostres valors i el nostre compromís amb els drets de les persones amb discapacitat.
- Mantenim relacions basades en l'honestedat, el respecte mutu i la claredat en els acords.
- Complim els nostres compromisos i som transparents quan no podem fer-ho.
- Compartim el coneixement generat en els nostres projectes perquè pugui beneficiar el conjunt del sector.
- No acceptem col·laboracions que comprometin la nostra independència, els nostres valors o el benestar de les persones a qui servim.

2.5. Amb la societat i l'administració pública

- Representem els interessos de les persones amb discapacitat davant l'administració amb rigor, honestedat i sense agendes ocultes.
- Utilitzem els recursos públics amb la màxima eficiència i transparència, i en rendem comptes.
- Contribuïm a l'avenç del coneixement i de les polítiques públiques compartint el que aprenem en els nostres projectes.
- Sensibilitzem la ciutadania sobre la realitat de les persones amb discapacitat i sobre la importància d'una societat veritablement inclusiva.
- Ens posicionem públicament quan els drets de les persones amb discapacitat són vulnerats o amenaçats.

Part III — Situacions ètiques especials

Algunes situacions plantegen dilemes ètics particularment complexos. Aquesta part ofereix orientacions per abordar-los, sense pretendre exhaurir tots els casos possibles.

3.1. Conflicte entre autonomia i protecció

De vegades la voluntat d'una persona entra en tensió amb la seva seguretat o amb els drets d'altres persones. En aquests casos:

- El punt de partida sempre és la voluntat de la persona. Només es pot limitar la seva llibertat de manera excepcional, justificada, proporcional i amb les menors restriccions possibles.
- Qualsevol restricció de drets ha de ser temporal, revisada periòdicament i autoritzada d'acord amb el marc legal vigent.
- Les mesures restrictives no es poden aplicar per comoditat organitzativa o per evitar riscos menors. Només es justifiquen per prevenir danys greus.
- Quan hi hagi dubte, es consulta amb la persona implicada, amb la seva família (si escau) i, si cal, amb el comitè d'ètica o patronat o assessoria jurídica.

3.2. Ús de tecnologia i dades personals

La Fundació incorpora tecnologia als seus projectes —intel·ligència artificial, robòtica educativa, dispositius mòbils, sistemes de domòtica— i ho fa sota criteris ètics clars:

- La tecnologia és al servei de la persona, no al revés. No s'implementa una tecnologia perquè estigui disponible, sinó perquè millora la vida o els suports de la persona.
- Qualsevol recollida de dades mitjançant dispositius tecnològics requereix informació prèvia i consentiment.
- Els sistemes de vigilància o monitoratge (en entorns residencials, per exemple) només s'utilitzen quan són necessaris per a la seguretat, amb el consentiment de les persones i amb accés restringit a les dades.
- No s'utilitza la imatge ni les dades de cap persona amb finalitats de comunicació, formació o recerca sense la seva autorització expressa.

3.3. Comunicació externa i imatge

La manera com la Fundació comunica cap a fora té conseqüències ètiques reals per a les persones que representa.

- No fem servir imatges o històries de persones amb discapacitat que puguin generar llàstima, ridiculització o victimització, encara que sigui amb intenció de sensibilitzar.
- Demanem sempre autorització explícita abans de publicar fotografies, vídeos o testimonis identificables.
- Fem servir un llenguatge respectuós, actualitzat i alineat amb les preferències de la comunitat (per exemple, sobre l'ús de «persona amb autisme» davant «persona autista», respectant ambdues opcions segons el context i la preferència de cada persona).

- Evitem representacions que perpetuïn estereotips o que presentin la discapacitat únicament com una tragèdia o una inspiració per als altres.

3.4. Gestió de conflictes d'interès

Els membres del patronat, l'equip i els col·laboradors han d'evitar situacions en les quals els seus interessos personals o de tercers puguin interferir amb els interessos de la Fundació i de les persones a qui serveix.

- Qualsevol conflicte d'interès —real o potencial— s'ha de comunicar de manera immediata a la direcció o al patronat.
- La persona implicada s'abstindrà de participar en les decisions afectades per aquest conflicte.
- La Fundació no accepta donacions o col·laboracions que condicionin les seves posicions o els seus serveis.

Part IV — Aplicació i compliment

4.1. Àmbit d'aplicació

Aquest codi és d'aplicació a totes les persones que formen part de la Fundació o actuen en el seu nom: membres del patronat, personal contractat, voluntaris, becaris i col·laboradors externs. També es trasllada, com a criteri de selecció i exigència, a les entitats amb les quals es formalitzen convenis i contractes de serveis.

4.2. Difusió i formació

- El codi es lliura i s'explica a tota persona que s'incorpora a la Fundació, independentment de la seva funció.
- S'inclou com a contingut en els processos d'acollida i en la formació contínua de l'equip.
- Es publica al web de la Fundació i és disponible en formats accessibles.
- Es difon entre les famílies, els partners i les persones ateses, en formats adaptats a les seves necessitats.

4.3. Canal ètic i resolució de dilemes

La Fundació habilita un canal intern segur i confidencial perquè qualsevol persona —de l'equip, de les famílies, de les persones ateses o dels partners— pugui:

- Plantejar dubtes sobre com aplicar aquest codi en una situació concreta.
- Comunicar pràctiques que consideri contràries als seus principis.
- Sol·licitar orientació davant un dilema ètic sense por de represàlies.

Els dilemes més complexos s'eleva, si cal, a un òrgan de referència ètica —intern o extern— que assessora sense sancionar, amb l'objectiu d'aprendre i millorar.

4.4. Revisió i actualització

Aquest codi és un document viu. Es revisa periòdicament —com a mínim cada quatre anys, coincidint amb els cicles del pla estratègic— i s'actualitza quan canvien de forma rellevant el context legal, la realitat de la Fundació o el coneixement del sector.

La revisió es fa de forma participada, incorporant la veu de les persones amb discapacitat, les seves famílies, l'equip i els partners.

Resum del Codi Ètic

Aquest resum recull, de forma condensada, els compromisos essencials de la Fundació Montserrat Gabarró. El codi complet desenvolupa cadascun d'aquests punts amb més detall.

Nou principis que ens guien

- **Dignitat.** Cada persona és única i irrepetible i mereix respecte en tot moment i circumstància.
- **Igualtat i no discriminació.** Tots tenim els mateixos drets. L'equitat exigeix donar a cada persona els suports que necessita per tenir les mateixes oportunitats.
- **Autonomia i llibertat.** Les persones amb discapacitat tenen dret a decidir sobre la seva pròpia vida. Combatim el paternalisme i acompanyem sense substituir la voluntat de ningú.
- **Intimitat i confidencialitat.** El cos, l'espai, les coses i les dades personals de cada persona són seus. Protegim el secret professional i recollim només la informació estrictament necessària.
- **Suport centrat en la persona.** Cada suport parteix de la voluntat, els interessos i el projecte de vida de la persona. Promovem les seves capacitats i no la tractem mai com si fos menor d'edat quan és adulta.
- **Justícia i equitat.** Respectem els drets de totes les persones, no discriminem per cap motiu i denunciem les injustícies. Davant d'un abús, mai ens callarem.
- **Qualitat i innovació.** Oferim el millor servei possible: escoltem, avaluem, ens formem, investiguem i millorem de forma contínua.
- **Participació i transparència.** Les persones i les seves famílies participen en les decisions que les afecten. Informem amb claredat sobre el que fem, com ho fem i en què gastem els recursos.
- **Responsabilitat social i sostenibilitat.** Col·laborem amb d'altres, generem coneixement obert, promovem la igualtat interna i actuem per una societat més justa i inclusiva.

Compromisos clau amb les persones

- **Amb les persones amb discapacitat:** escolta activa, autodeterminació, inclusió real al llarg de tot el cicle vital i protecció immediata davant qualsevol vulneració de drets.
- **Amb les famílies:** informació honesta i puntual, formació, respecte a les seves decisions i confidencialitat de les seves dades.
- **Amb l'equip:** condicions dignes, formació contínua, cultura de respecte i canals segurs per plantejar dubtes ètics sense por de represàlies.
- **Amb els partners:** aliances basades en valors compartits, honestedat en els acords i coneixement obert al sector.
- **Amb la societat:** transparència en l'ús de recursos públics, contribució al coneixement col·lectiu i posicionament clar davant les injustícies.

Com vetllem pel compliment

Aquest codi es lliura a totes les persones que s'incorporen a la Fundació i es publica en formats accessibles. Disposem d'un canal ètic confidencial per plantejar dubtes, comunicar males pràctiques o demanar orientació davant dilemes sense por de represàlies. Els casos més complexos s'elevan al

comitè d'ètica o patronat. El codi es revisa de forma participada com a mínim cada quatre anys, incorporant la veu de les persones amb discapacitat, les seves famílies, l'equip i els partners.

